

Viisitoista vuotta kummitoimintaa Libanonissa palestiinalaisten erityislasten koulutuksen ja kuntoutuksen mahdollistamiseksi

Sirkku Kivistö ja Narda Ortila 18.1.2025

Katsaus erityislasten kummitoiminnasta – aloituskutsu saatiin vuonna 2009

Beit Atfal Assumoudin (BAS) Beirutin perheneuvola lähetti 7.11.2009 kutsun järjestön yhteistyökumppaneille erityislasten koulutuksen ja kuntoutuksen tukemiseksi.

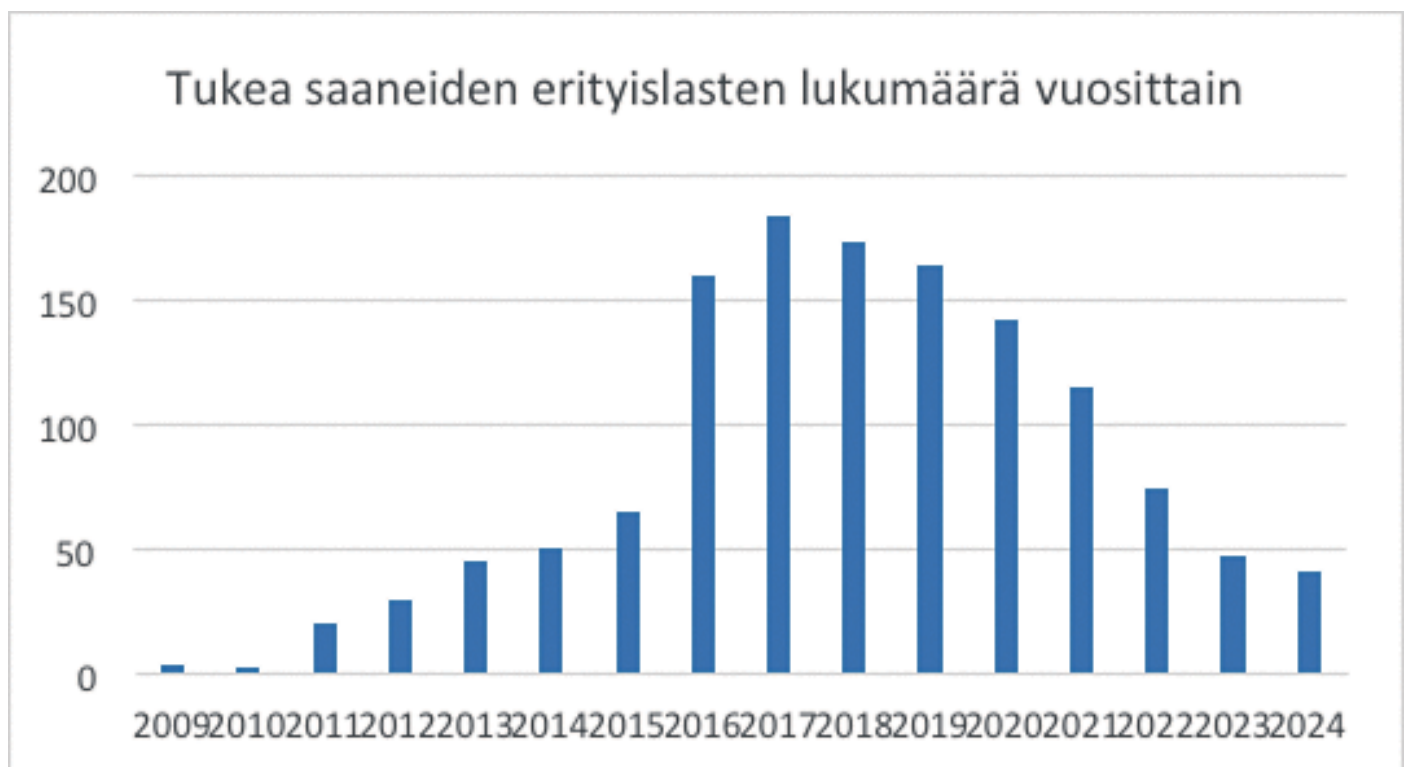
Suunnitelma oli nimeltään **“Sponsorship Program for the Schooling of Special Needs Children”**. Silloin tukipyyntö oli 1200 dollaria/lapsi/vuosi. PSV:n lisäksi italialainen ja sveitsiläinen järjestö aloittivat tukitoiminnan.

Kuntoutuskummilapset – keitä he ovat?

BAS-järjestön mielenterveysohjelman kriteerit lapsen ohjaamiseksi erityisopetukseen:

- Perheneuvolan tiimi on todennut asiakkaaksi rekisteröidyn lapsen tarvitsevan pääsyn erityisopetusohjelmaan.
- Lapsen perhe on varaton eikä pysty maksamaan koulumaksuja.
- Lapsen perheessä on monia ongelmia (terveys, sosiaalinen, asuminen jne)
- Lapsi on hyväksytty ja rekisteröity erityiskouluun seuraavaksi lukuvuodeksi.

Kuvio 1. Koulutustukien määrän vaihtelu BASin saamien resurssien mukaan

Lähde: Beit Atfal Assumoudin vuosikertomukset.

PSV:n kautta neljä erityislasta sai kuntoutuskummit Suomesta vuonna 2010. Kokemusten perusteella suunniteltiin ja UM myönsi tuen vuosiksi 2013-2015 vammaishankkeelle ”Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palvelut palestiinalaisperheille Libanonissa”. Hankkeen lyhennimeksi otettiin MSN-service (**M**ultiple **S**pecial **N**eeds). Hankkeen aikana perheneuvoloiden libanonilainen henkilökunta sai neuvotelluksi koulutuspaikkoja palestiinalaisille erityislapsille lukuisiin kouluihin.

Suomen kehitysyhteistyön leikkausten takia hankkeen jatkohakuun 2015 tuli kielteinen päätös. Seuraaviin hankkeisiin (2017-2018 ja 2019-2020) lisättiin ns. vammaiskomponentti, jonka kuntoutuskummit rahoittivat. Kummit ovat jatkaneet UM:n tuen päätyttyäkin.

Libanonin talousromahdus 2019 alkaen on heikentänyt tilannetta ja nostanut erityisopetuksen hintoja niin, että tuettuja koulutuspaikkoja on BAS voinut perheiden kanssa järjestää aikaisempaa vähemmän. Virallisella vastuunkantajalla, YK-järjestö UNRWAlla on hyvä, kaikkien lasten yhdenvertaisia koulutusmahdollisuuksia painottava ohjelma (UNRWA 2013), muttei rahoitusta sen toteuttamiseen. Beit Afal Assumoudin MSN-projekti on puutteita täydentävää palvelua, jota UNRWA (2024) arvostaa.

Katsaus kuntoutuskummilasten lukuvuoden 2023-2024 tuloksiin

Lukuvuonna 2023-2024 kuntoutuskummilapsia oli suomalaisilla 18, italialaisilla 3 ja sveitsiläisillä 10, yhteensä 31. Heistä poikia oli 18 ja tyttöjä 13. Yhteenvedo perustuu 30 kummilapsen raportteihin. Suomalaisia kuntoutuskummeja oli 59 henkilöä, kolme yhdistystä ja yksi yritys.

Sosiaalityöntekijät kokosivat kesällä 2024 kummeille vuosiraportit lasten tilanteesta (lapsen perustiedot, lapsen tarpeet, yhteistyö perheen, koulun ja perheneuvolan välillä, lapsen edistyminen ja ajankohtainen tilanne, sosiaalityöntekijän kommentit). Luettelo kouluista on liitteenä 1. Lisäksi lukuvuonna 2023-2024 BAS oli onnistunut järjestämään erityisopetusta 8 pojalle ja 7 tytölle, yhteensä 15 lapselle, joilla ei ollut tukikummeja. Lukuvuosimaksut on maksettava osaksi dollareina (vaihtelu 350-1500 dollaria), osaksi Libanonin puntina (vaihtelu 5-30 miljoonaa Libanonin puntia, 1 miljoona on noin 11 dollaria). Kaikkien kummilasten tuentarpeet ovat pitkäaikaisia (yli vuosi).

Pisimpään kummilapsena ollut nuori oli ollut 12 vuotta tukiohjelman piirissä. Suurin osa oli päässyt kummilapseksi vuonna 2021 ja toiseksi suurin ryhmä vuonna 2022. Vuonna 2024 yksi uusi lapsi pääsi PSV:n kummituen piiriin. Taustaltaan kummilapsista suurin osa (87 %) on Libanonin palestiinalaisia, muut olivat Syyrian palestiinalaisia ja syyrialaisia.

Kaikilla kummilapsiohjelmaan päässeillä lapsilla oli joko kehitysvamma, oppimisvaikeuksia tai neuropsykiatrinen häiriö. Autismikirjon diagnoosi mainittiin olevan kummilapsista 30 %:lla ja epilepsia kolmella. Yhdellä lapsella on muun tuen tarpeen lisäksi CP-vamma ja toisella kasvussa viivettä.

Koulutus- ja kuntoutustyö erityiskouluissa

Lapsista kaikki tarvitsivat erityisopetusta ja kaikki sitä myös saivat. Yhdelle nuorelle ei ole löytynyt sopivaa jatkokoulutuspaikkaa, mutta hän on perheneuvolan seurannassa ja lääkehoidon varassa. Puheterapian tarve oli 63 %:lla ja sitä sai 59 %. Psykomotorista terapiaa arvioitiin tarvittavan 57 % kohdalla ja sitä pystyttiin tarjoamaan 35 %:lle. Psykoterapiaa olisi tarvinnut 40 %, mutta heistä vain 28 %:lle kyettiin tarjoamaan terapiaa. Toimintaterapian tarvetta raportoitiin 5 lapsella ja heistä kaikki olivat toimintaterapiapalveluiden piirissä. 2 lasta sai fysioterapiaa. Lisäksi mainittiin ABA (applied behavior analysis) ja ryhmämuotoinen terapia, joita sai muutama lapsi.

Kuntoutustyö perheneuvoloissa

Seuranta-aikana 37 % lapsista oli saanut jonkinlaista lääkehoitoa. Psykiatrin konsultaatioita oli lapsista 60 %:lla, suurimman määrän ollessa 10 kertaa. Yksi lapsi tapasi perheneuvolassa puhe-terapeuttia, yksi musiikkiterapeuttia ja yksi toimintaterapeuttia. Puhelinkontakteja ja tapaamisia

perhekeskuksella oli perheistä osan kanssa viikoittain.

Kummilapset edistyivät seuranta-aikana pääasiassa hyvin (64 %), erinomaisesti (25 %) tai kohtalaisesti (11%) Opillisten (englanti, matematiikka, arabia) tavoitteiden lisäksi kohenivat esimerkiksi sosiaaliin aktiviteetteihin kuten leikkiin osallistuminen, kommunikointitaidot ja tehtävistä, aska-reista sekä itsestä huolehtiminen (mm. tehtävien loppuun asti suorittaminen, aterian valmistukseen osallistuminen, ruokailutaidot, hygieenisuus). Myös psyykinen tilanne kehittyi usean lapsen kohdalla hyvään suuntaan. Hyvää muutosta tapahtui myös kummilasten kotitilanteissa (83 %). Muutos oli erinomaiseksi arvioitua 10 %:ssa perheistä ja kohtalaista 7 %:ssa.

Millainen yhteistyöympäristö vallitsi perheen, koulun ja perheneuvolan välillä? Millaisiin BASin toimintamuotoihin erityislapset ja heidän perheenjäsenensä osallistuivat? Entä yhteydet etäkummeihin?

Kummilasten koulujen yhteistyö on sujunut kotiinpäin 10 % ok, 24 % hyvin ja 66 % erinomaisesti. Koulujen ja perheneuvolan yhteistyö on sujunut hyvin 31 %:n ja erinomaisesti 69 %:n kohdalla.

Yhteistyö on ollut mutkattominta kummilasten perheiden ja perheneuvolan välillä: hyvää 13 %:ssa ja erinomaista 87 %:ssa tapauksista.

Sosiaalityöntekijät olivat tehneet 177 kotikäyntiä perheisiin ja järjestäneet 129 tapaamista perheneuvolan tiloissa. Siten he ja perheneuvolojen tiimit pystyivät seuraamaan hyvin lapsen tilanteen kehitystä. Sosiaalityöntekijä: *"Kotikäynnillä sosiaalityöntekijä seuraa vanhempien toimintatapaa ... Äiti tulee aina pyydettäessä perheneuvolaan, kertoo tyttären edistysaskelista erityiskoulussa tai kertoo meille mahdollisista ongelmista. Jos Suomesta kuntoutuskummilta on tullut kirje ja rahalahja, se luovutetaan ja autetaan kirjoittamaan kiitoskirje."*

Perheitä rohkaistiin myös käyttämään Beit Atfal Assumoudin muita palveluita. Suosituinta oli vanhempain toiminta, samoin psykososiaaliin tukitapahtumiin osallistuminen. Hammashoitoa sai neljä lasta.

Lähes kaikkiin lapsiin joku kummeista piti yhteyttä. Joku perheenjäsenistä tai perheneuvolan henkilökunnasta auttoi lasta yhteydenpidossa. Kirjeitä välitettiin sähköpostitse tai matkalaisten mukana, koska Libanonin postiyhteydet eivät toimi.

11-vuotiaan tytön äiti: *"My daughter thanks you very much for your support and help to her. She has made remarkable progress on the education level. She can read and write and got a good grade point average in school. She also participates in psychological support session at the Family Guidance Center ... it contributed to the improvement of her self-confidence increased and she became more integrated with others. Thank you very much for the cash money you sent us."*

Koulu- ja kuntoutusmaksun lisäksi kummit maksoivat lapsille ylimääräisen Eid-raham keväällä 2024 ja osallistuivat syksyllä Israelin hyökkäyksen takia kodeistaan paenneille perheille hätämajoituksissa jaettavaan apuun.

Loppuvuonna 2024 opiskelu vaikeutui sodan vuoksi

Israelin hyökkäyksen vuoksi UNRWA perusti 24.9.2024 toimitiloihinsa hätämajoituspaikkoja (11). Niihin pakeni 990 perhettä, joissa 737 poikaa ja 758 tyttöä. Sotavaiheen aikana etelän toimipisteiden henkilökuntakin joutui pakenemaan. Silti he eri keinoin pitivät yhteyttä perheisiin ja välittivät tilannetietoa ja kirjeitä kummeille.

Kirje kuntoutuskummiryhmälle 10.10.2024, (poika 12 v):

"Kirjoitan kertoakseni teille millaista Libanonissa nyt on. Valitettavasti elämme sodan vuoksi hyvin vaikeaa ja pelottavaa aikaa. Koulu on suljettu enkä voi lähteä ulos kodista. Pysyn täällä per-

heeni kanssa ja seuraamme ahdistuneina tapahtumia.

Minä tykkään koulustani, ja leikin mielelläni ystäväni kanssa. Toivon, että voisin elää rauhassa turvallisesti kuten muutkin lapset. Pyydän, että kerrotte maailmalle minun ja kaikkien Libanonin ja Palestiinan lasten puolesta, että tahdomme tämän hirveän sodan loppuvan. Sota vaarantaa meidän oikeutemme elää. Minulla on oikeus elää ja jatkaa opiskelua koulussani. En halua kuolla kuten Gazan lapset ovat kuolleet.”

Tyttö, 11v.: “...pitäisi olla pelkäämättä, mutta en pysty siihen. Menen nukkumaan peloissani ja herään peloissani. ... Vaikka on vaikeaa, äiti tekee ruokaa kotoaan paenneille ihmisille ... Kuten kaikki muutkin lapset, haluan mennä takaisin kouluun, leikkiä ystäväni kanssa ja käydä heidän luonaan kylässä.”

14-vuotiaan pojan äiti: ”pelon ja epävarmuuden takia pojan on vaikea keskittyä ja se haittaa oppimista. ... Etäopetukseen siirtyminen huolettaa häntä, saa hänet tuntemaan olonsa eristyneeksi ja yksinäiseksi.”

12-vuotiaan tytön äiti: ”pommitusten äänet ja valtavat yllääniräjähdykset pitävät tytärtäni pelossa ja jännityksessä kuten muitakin Libanonin ja Gazan lapsia. Opiskelu ei onnistu, kun sodan takia kodeistaan paenneita sukulaisia on tullut meille [majoitukseen]. ”

12-vuotiaan pojan äiti: ”pommitukset ja sodan hirveät äänet pelottavat. Opiskelua varten ei ole mitään turvalliselta tuntuvaa paikkaa. ... Työssä käyvänä äitinä en pysty olemaan koko ajan hänen turvanaan.”

11-vuotiaan pojan äiti: ”Nykyinen sota nostaa pojalleni mieleen edellisen aseellisen konfliktin. ... Pakenimme kodistamme ja koti poltettiin. ... Poika haluaisi opiskella luokassa, koulun ilmoitus etäopetukseen siirtymisestä ahdistaa häntä.”

Kannustava läsnäolo erityislapsen elämässä

Kun BASin perheneuvolat tekivät kymmenen vuotta sitten kartoituksen erityislapsen (n=49) palveluista (Badaro Taha ym 2015), hätkähdytti tulos. Kannustava läsnäolo ja paneutuminen lapsen tilanteeseen oli äitien harteilla. Isistä reilu neljäsosa ei ollut millään tavalla osallinen erityislapsen elämässä. Myönteinen yllätys oli kuitenkin, että 59 % isistä oli joko kohtalaisen tai hyvin paljon paneutunut lapsen tilanteeseen. Sisarusten välttelevä suhtautuminen ja yhteisötuen puuttuminen olivat huomiota herättäviä. (Taulukko 1) Tutkimuksessa ei selvitetty koulun osuutta.

Taulukko 1. Ympäristön toimijoiden myönteinen, kannustava läsnäolo erityislapsen arjessa

	Äidit	Isät	Sisarukset	Laajennettu perhe	Yhteisö
Ei yhtään	2.0	26.5	40.8	20.4	69.4
Vähän	0	8.2	14.3	24.5	16.3
Jonkin verran	8.2	6.1	14.3	18.4	14.3
Kohtalaisesti	16.3	32.7	18.4	16.3	0
Hyvin	30.6	26.5	12.2	20.4	0
Erittäin hyvin	42.9	0	0	0	0

Vastaavanlaista tutkimusta ei ole toistettu, mutta vuosiraporttien ja ajoittaisten muiden selvitysten perusteella yhteisön tuki vaikuttaa lisääntyneen. Vanhemmat osallistuvat aikaisempaa enemmän yhteisiin tapahtumiin, aktiivisimmat heistä ovat perustaneet äitien toimikuntia. Asia-aiheisilla kotikutsuilla (home station) puhutaan ajankohtaisista aiheista sosiaalityöntekijän kanssa. Jotkut lapsista ovat saaneet kavereita. Toisaalta yhteisön suuret rasitukset, sodat, poliittiset jännitteet,

UNRWAn rahoitusvaje sille säädettyjen velvoitteiden hoitamiseksi, asumisen, elintarvikkeiden ja liikkumisen kallistuminen Libanonin talousromahduksen takia vetää palestiinalaisperheitä tiukille. Perheet rasittuvat ja vaarana on, että lasten kasvuympäristön tunnelma heikkenee.

Kummitoiminta perheneuvoloissa tutkittujen erityislasten koulutus- ja kuntoutustarpeisiin

PSV:n keräystili säännöllisille ja kertalahjoittajille

FI33 8000 1900 7035 30

Viite 3230

Poliisihallitus, keräyslupa RA/2020/1295, koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaata 22.10.2020

Vuoden 2024 lopussa PSV:n kautta tuen piirissä oli 19 erityislasta.

Mukaan voi tulla liittymällä jonkun lapsen olemassa olevaan ryhmään 200 - 400 euron vuosimaksulla tai kokoamalla kuntoutuskummiryhmä, joka kerää 1000 euron tukimaksun vuodessa. Toiminnan kirjanpito ja tilintarkastus ovat ammattilaisten hoidossa. PSV:n hallitus seuraa projektin kulkua. Suomen Psykologiliiton toimintamäärärahasta katetaan osittain projektin toimintakuluja.

Hakemus kummitoimintaan yhteyshenkilön osoitteella Sirkku.Kivistö@gmail.com, puhelin 0400 457 493, Kauriinpolku 3 B, 01480 Vantaa

Tervetuloa mukaan ajamaan palestiinalaisten erityislasten oikeutta koulutukseen ja kuntoutukseen.

Liite

Erityiskoulut joissa oli paikkoja palestiinalaisille erityislapsille lukuvuonna 2023—2024.

Pohjoisen koulut: (Beddawin ja Nahr el-Baredin perheneuvoloiden alueella)

- 1) Islamic Women's Association
- 2) Saroit Association for Social & Psychological Care
- 3) Community-Based Rehabilitation Association CBRA
- 4) Pygmalion Learning Difficulties and Special Needs
- 5) Social Welfare Institutions (SWI) | Dar Al-Aytam Al-Islamiya

Beirut: (Beirutin perheneuvolan alueella)

- 1) Rweiss International School
- 2) Ajial Modern School
- 3) MIS School
- 4) ECOLE DE CULTURE GENERAL
- 5) Dar Al Aytam - Social Welfare Institutions – SWI
- 6) Dar El Helem
- 7) MANARAT AI AULOOM

Saida: (Saidan perheneuvolan alueella)

- 1) Special Education Services Center
- 2) Lebanon International College

Tyyros: (EI-Bussin perheneuvolan alueella)

- 1) Al Hanan for children with Special Needs
- 2) Mosan special need center
- 3) Lwah School of Excellence

- 4) Mousawat
- 5) Special Education Services Center

بيت أطفال الصمود

**NISCVT centers
in 10 refugee
camps in Lebanon**

kuva: Nina Lyytinen

Lähteitä

Badaro Taha Madeleine, Bresse Pauline, Kivistö Sirkku, Younes Liliane:

Children with Multiple Special Needs in the Palestinian Community in Lebanon:

“Clinical Profile and Need Assessment Study”

A project implemented by the National Institution of Social Care and Vocational Training
Beit Atfal Assumoud 2013-2014

Financed by Finnish Psychologists for Social Responsibility and The Ministry for Foreign Affairs of
Finland, April 2015, Beirut - Lebanon

UNRWA 2024 situation report #15 on the Lebanon Emergency Report, kappale Partnerships
(<https://mailchi.mp/unrwa/unrwa-situation-report-14-on-the-lebanon-emergency-response-12718942?e=d4d8634c5a>)

UNRWA 2013 Inclusive Education Policy In Brief (<https://www.unrwa.org/resources/strategy-policy/inclusive-education-policy-brief>)